

Н. В. Криворучко,
кандидат економічних наук,
старший викладач
М. В. Гайдук,
магістрантка
(Бердянський державний
педагогічний університет)

РЕГІОНАЛЬНІ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ БЕРДЯНСЬКОГО РАЙОНУ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Сучасні процеси регіонального розвитку об'єктивно свідчать про те, що вирішення складних управлінських завдань неможливе без комплексного дослідження регіонів і розробки оптимальних стратегій управління на середньострокову перспективу. Організаційною формою такого дослідження є інноваційна модель комплексної регіональної програми. Її базові ідеї, поєднані та реалізовані за допомогою спеціальних організаційних принципів, спроможні в досить короткий термін вирішити проблеми інформаційного дефіциту та підвищити якість управління вибору за рахунок системного підходу до розв'язання наявних проблем. Але створення подібних концепцій та стратегій розвитку неможливе без проведення широкого аналізу стану регіону. Для отримання якісної стратегії розвитку необхідна розробка та впровадження інших, "підтримуючих" документів локальної дії.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідженню особливостей сутності та перспектив розвитку регіональної економічної взаємодії присвячено праці провідних вітчизняних учених: М. Долішній, П. Качан, М. Маниліч, М. Руденко, В. Руденко, Д. Стеченко, І. Школа та ін.

Мета статті – аналіз шляхів застосування регіональних програм розвитку в галузі освіти (на прикладі Бердянського району).

Виклад основного матеріалу. Реалізація внутрішніх складових комплексної регіональної програми можлива тоді, коли в ній ураховуються такі чинники: великий обсяг інформації для якісного вирішення проблем, пов'язаних з управлінням регіональним розвитком, оскільки економічні, соціальні, політичні, духовні, екологічні процеси на практиці тісно взаємопов'язані [8].

У статті ми розглядаємо реалізацію в Бердянському районі зобов'язань Регіональної угоди між Запорізькою обласною державною адміністрацією та Запорізькою обласною радою, Запорізькою обласною Федерацією роботодавців, Запорізькою обласною радою профспілок на 2011-2013 роки (далі – Регіональна угода). Реалізація її на рівні окремого району передбачає виконання

зобов'язань за такими напрямками економічного та соціального розвитку: допомога в сприянні розвитку вітчизняного виробництва; розвиток сфери зайнятості населення та оплаті праці найманих працівників; соціальний захист населення та ін.

Розглянемо виконання цих напрямків більш детально, оскільки саме вони формують економічний потенціал Бердянського району.

На території району забезпечено реалізацію основних завдань щодо створення умов для надання освітніх послуг.

Щорічно загальна кількість дітей, які навчаються в загальноосвітніх навчальних закладах району, зменшується. Проте 0,3% дітей, не охоплених навчанням. Це пояснюється зростанням кількості дітей-інвалідів, які навчаються у спеціальних навчальних закладах для дітей з вадами розумового розвитку або взагалі не здатні навчатися.

Таблиця 1

Кількість учнів, не залучених до навчання

Навчальний рік	Кількість учнів ЗНЗ	Кількість учнів, не залучених до навчання		
		усього	Мають вади фізичного та розумового розвитку	6-річного віку
2007-2008	3371	37	24	13
2008-2009	2922	28	22	6
2009-2010	2673	29	23	6
2010-2011	2515	29	29	0
2011-2012	2411	37	37	4
2012-2013	2346	6	6	0

Збільшується кількість дітей, які здобувають освіту за індивідуальною та індивідуально-груповою формами навчання. У класах з наповнюваністю менше 5 чоловік організоване групове та індивідуальне навчання для 40 учнів.

Для 25 хворих дітей організоване індивідуальне навчання відповідно до Положення про індивідуальне навчання у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20.12.2002 № 732 (зі змінами та доповненнями), та ст. 13 закону України "Про загальну середню освіту".

У районі здійснюється поетапний перехід загальноосвітніх навчальних закладів на державну мову навчання. Щороку відсоток дітей, які навчаються українською мовою, зростає.

Для забезпечення доступності громадянам освітніх послуг, що надаються системою дошкільної освіти, у районі працює 15 дошкільних навчальних закладів комунальної власності селищної та сільських рад. У дитячих садках, які розраховані на 890 місць, виховується 739 дітей віком від 1 до 6 років. Потужність ДНЗ

використовується на 111%, охоплення дошкільною освітою складає 83% (дітей п'ятирічного віку – 100,0%). Усі ДНЗ загальнорозвивального типу, в них організовано роботу 32 груп та одного першого класу на базі Троянського ДНЗ “Сонечко”. Основною проблемою залишається підвищення рівня охоплення дітей дошкільною освітою, особливо на території с. Осипенко.

Таблиця 2

Охоплення дітей Бердянського району шкільною освітою

Навчальний рік	Кількість учнів ЗНЗ	Навчаються державною мовою	Навчаються державною мовою(%)
2007 – 2008	3371	2668	79,1
2008 – 2009	2922	2502	85,63
2009 – 2010	2673	2394	89,6
2010 – 2011	2515	2339	93,0
2011 – 2012	2411	2328	96,56
2012-2013	2346	2319	98,88

У закладах освіти району вжито необхідні заходи для проведення атестації учнів на підставі річного оцінювання. Загальна кількість учнів, звільнених від державної підсумкової атестації (ДПА) у 2011-2012 навчальному році, склала 16 осіб (3,3 % від кількості випускників 9-х і 11-х класів), що на 0,3% менше в порівнянні з попереднім навчальним роком. Із них за станом здоров'я звільнено 10 вихованців (7 учнів 9-го класу та 3 учні 11-го). Згідно з п.п. 8.2, 8.3 та 8.8 Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти звільнено від атестації шестеро учнів – учасників III етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт Малої академії наук (один учень 9-го класу – з географії; четверо учнів 11-го класу – з української мови та літератури (підстава – наказ облУОН від 03.03.2012 № 191 “Про підсумки проведення III (Всеукраїнського) етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України у 2011-2012 н. р.”).

Вивчення аналітичних матеріалів, які надійшли до відділу освіти, свідчить про те, що державна підсумкова атестація в початковій, основній та старшій школах пройшла організовано, відповідно до вимог чинного законодавства. За курс повної загальної середньої освіти державну підсумкову атестацію у 2010-2011 н. р. пройшли: денна форма навчання – 173 учні, заочна форма навчання – 15 учнів; за курс базової середньої освіти – 292 і 3 учні відповідно.

Із загальної кількості випускників 9-х класів свідоцтва з відзнакою одержали 14 учнів (4,7%), 10 учнів 11-х класів (5,8%) одержали атестат “Золота медаль”. Склали (екстерном) державну підсумкову атестацію за курс 9 кл. 3 учні, 11 кл. – 15 учнів.

Для проведення атестації заклади освіти району були своєчасно забезпечені необхідною кількістю навчальних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

Відповідно до навчального плану реалізація навчальних програм завершена у 1-8-х та 10-х класах 25 травня 2012 року, в 11-х класах – 03 травня 2012 року та 9-х класах – 11 травня 2012 року. Навчальні екскурсії та практика учнів організовувалися відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 № 1/9-61 “Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів”.

У районі створено оптимальну мережу дошкільних, загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів для задоволення освітніх потреб населення. Працює 15 дошкільних, 18 загальноосвітніх навчальних закладів (1 – спеціалізована різнопрофільна школа, 12 – загальноосвітніх шкіл I-III ступенів, 5 загальноосвітніх закладів I-II ступенів), 2 позашкільні навчальні заклади та ДЮКФП.

Для задоволення потреб талановитої та обдарованої молоді розширена мережа гуртків на базі Новопетрівського Будинку дитячої і наукової творчості, що сприяє покращенню результативності участі старшокласників району в інтелектуальних конкурсах. У Новопетрівському БДНТ відкрито 47 гуртків, у яких навчаються 570 учнів. У Андріївському БДТ працює 22 гуртки, у яких виховується 315 дітей. В Осипенківському ДЮКФП працюють 22 спортивні секції, заняття в яких відвідує 401 школяр.

У 2011-2012 році було проведено предметні олімпіади. Так, у I (шкільному) етапі олімпіад взяли участь 783 учні. У 2012 році у II (районному) турі олімпіад брали участь 302 учні шкіл району, з них I-III місця посіли 95 школярів. Найкращі результати показали команди учнів Андріївської СРШ, Новопетрівської та Новотроїцької ЗОШ. У III (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових дисциплін чотири учні району стали призерами (здобули III місця: з географії — Андріївська СРШ та Луначарська ЗОШ, з креслення - Карло-Марксівська ЗОШ, з української мови та літератури - Новопетрівська ЗОШ).

У 2012-2013 році було проведено предметні олімпіади. У I (шкільному) етапі олімпіад взяли участь 1852 учні.

У районному та обласному етапах конкурсу науково-дослідних робіт Малої академії наук України (МАН) взяли участь 30 учнів з 13 шкіл району. I – III місця посіли 13 учнів, район посів I місце серед сільських районів області.

У межах фінансування закладів освіти Бердянського району в 2012 році виконувались районні програми:

- “Програма розвитку освіти Бердянського району на 2010-2012 роки”;

- “Вчитель”;

- “Шкільний автобус”;

- “Програма роботи з обдарованими учнями”.

Висновки. Вироблення відповідної стратегії щодо подолання проблем економічного розвитку надзвичайно важливе для України. Перед нашою державою стоїть подвійне завдання: вихід з економічної кризи, подальше нарощування економічного потенціалу та активна інтеграція зі світовим співтовариством. За період функціонування національної економіки (1991 – 2013 рр.) було розроблено і прийнято до десятка державних програм економічного розвитку країни. Таким чином, сьогодні йдеться про обґрунтування й створення економіко-технологічної моделі, яка базувалася б на потенційних можливостях регіонів, а її складовими були інновації, інвестиції, реструктуризація, інформаційна база, інтеграція. Саме в регіони та безпосередньо в галузь освіти повинна бути спрямована державна економічна політика.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.12.2002 № 732 (зі змінами та доповненнями).

2. Закон України “Про загальну середню освіту” від 13.05.1999 № 651-14.

3. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком : навч. посібн./ Д.М.Стеченко. – К. : Вища школа, 2000. – 223 с.